

การปลูก-รักษ่าปาลชุมชนพนมวังค์

องค์การบริหารส่วนตำบลพนมวังค์ จังหวัดพัทลุง

สืบเนื่องจากการที่พื้นที่ป่าไม้ในตำบลพนมวังค์ ลดปริมาณลงเป็นจำนวนมาก โดยมีสาเหตุมาจากการถูกบุกรุกและตัดทำลายของชาวบ้านทั้งในและนอกพื้นที่ตำบล ส่งผลให้ตำบลพนมวังค์ไม่มีพื้นที่ป่าที่สมบูรณ์เป็นบริเวณกว้าง ที่ชาวบ้านจะสามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ได้ เช่น เก็บของป่าและสมุนไพรในป่า ทั้งเพื่อการบริโภคและจำหน่าย รวมทั้งการเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจในป่า ประกอบกับองค์การบริหารส่วนตำบลพนมวังค์เพิ่งจะได้รับกรรมสิทธิ์ในการครองครองที่ดินขนาด 12 ไร่ ที่มิได้มีการใช้ประโยชน์และทิ้งไว้ให้รกร้างว่างเปล่า โดยมีวิสาหกิจชุมชนป่าชุมชนกลุ่มอย่างหนาแน่น

ชาวบ้านในตำบลจึงมีความต้องการที่จะนำที่ดินผืนดังกล่าวมาพัฒนาปรับปรุงให้เป็นผืนป่าที่อุดมสมบูรณ์ขนาดใหญ่ ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ อนาคต จึงคิดริเริ่มโครงการปลูก-รักษ่าปาลชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาปารกร้าง รวมทั้งตอบสนองความต้องการของชาวบ้านในตำบล

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ : ดอนขุน
จังหวัด : พัทลุง

ประชากร : 5,384 คน

พื้นที่ : 28.40 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

ปี 2544 อบต.พนมวังค์ จึงจัดทำโครงการ “ การปลูก-รักษ่าปาลชุมชน ” ซึ่งเป็นการปลูกพันธุ์ไม้ประเภทต่างๆ เช่น ตะเคียนทอง ยางนา พะยอม หลุมพอ ประดู่และกระท้อน บนเนื้อที่ ขนาด 12 ไร่ พร้อมกับปลูกพืชสมุนไพรเป็นต้นไม้แซมระหว่างไม้ยืนต้น เพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และให้พื้นที่ดังกล่าวกลายเป็นผืนป่าอันอุดมสมบูรณ์ ที่ชาวบ้านสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ โดยไม่ทำลายสภาพความสมบูรณ์ของป่า รวมทั้งมอบหมายให้ชาวบ้านที่อยู่อาศัยใกล้เคียงกับผืนป่าแห่งนี้ดูแลรักษาและสอดส่องมิให้มีการบุกรุกและทำลายป่า

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. อบต. ประสานงานมอบหมายให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกสภา อบต. ในหมู่บ้านประชาสัมพันธ์เสียงตามสายหอกระจายข่าวหมู่บ้านถึงโครงการปลูก-รักษ่าปาลชุมชน ให้ชาวบ้านได้รับทราบและเห็นประโยชน์ของโครงการ รวมทั้งเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมกับทางโครงการ เช่น การถางวัชพืช, การปลูกป่าและการดูแลรักษาป่า
2. ดำเนินการปรับสภาพผืนดินรกร้าง ขนาด 12 ไร่ โดยการ
 - ถางหญ้าพรวนดิน
 - ปักเสาคอนกรีตและล้อมรั้ว เพื่อกำหนดขอบเขตของผืนป่ามิให้มีผู้บุกรุกเข้ามาได้โดยง่าย
3. ปลูกพันธุ์ไม้ จำนวน 3,066 ต้น ในพื้นที่ปารกร้างขนาด 12 ไร่ โดยได้รับการสนับสนุนด้านแรงงานในการถางและเพาะปลูกพันธุ์ไม้จากชาวบ้านในตำบล และได้รับการสนับสนุนด้านพันธุ์ไม้จากศูนย์เพาะชำกล้าไม้ที่ 13 ป่าพะยอม
4. อนุญาตให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่ป่าดังกล่าวสามารถใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชผักสวนครัวตามขอบเขตผืนป่า
5. จัดให้ชาวบ้านที่อยู่อาศัยในบริเวณข้างเคียงกับพื้นที่ป่า , วัด , ผู้นำชุมชนและกำนัน ทำหน้าที่ตัดแต่งและบำรุงรักษาต้นไม้ให้คงอยู่ในสภาพที่แข็งแรงและเจริญเติบโตได้ดีเป็นประจำทุกเดือน

เฉลี่ยเดือนละ 1 – 2 วัน รวมทั้งสอดส่องและดูแลรักษาผืนป่าที่ได้ทำการปลูกไว้มิให้ถูกบุกรุกและทำลาย

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน	1. ค่าจ้างแรงงานราษฎรในการถางหญ้าพรวนดิน งบประมาณของ อบต. 2. ค่าลวดหนามและค่าเสาคอนกรีต จำนวน 30,000 บาท งบประมาณของ อบต. 3. ค่าขนส่งพันธุ์กล้าไม้ จำนวน 20,000 บาท งบประมาณของ อบต. 4. ค่าปุ๋ยเคมีสำหรับใส่ต้นไม้ จำนวน 10,000 บาท งบประมาณของ อบต.
อุปกรณ์/เครื่องมือ	1. พันธุ์ไม้ จำนวน 3,066 ต้น 2. ปุ๋ยเคมีสำหรับใส่ต้นไม้ 3. จอบ 4. เสียม 5. พลั่ว
บุคลากร	1. ประชาชนในตำบล ทำหน้าที่ถางหญ้าพรวนดิน จำนวน 18 คน 2. อาสาสมัครชาวบ้าน ทำหน้าที่ล้อมรั้วบริเวณพื้นที่ป่า 3. อาสาสมัครชาวบ้าน ทำหน้าที่ปลูกป่า จำนวน 50 คน

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วันเดือนปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
ต้นปี 2544	ชาวบ้านพบว่าผืนที่ป่าในตำบลถูกทำลายไปเป็นจำนวนมาก ประกอบกับตำบลมีที่รกร้างว่างเปล่าขนาดถึง 12 ไร่ ในบริเวณ หมู่ 5 ชาวบ้านจึงมีความต้องการที่จะมีผืนป่าขนาดใหญ่ที่อุดมสมบูรณ์ของตำบล ซึ่งสามารถใช้ประโยชน์จากป่าที่ได้ทำการเพาะปลูกไว้ได้	ชาวบ้านในตำบล
	ชาวบ้านนำปัญหาที่พบ รวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหามาที่ชาวบ้านต้องการ เสนอให้ผู้นำหรือผู้บริหาร อบต. ได้รับทราบในเวทีชาวบ้าน	ชาวบ้านในตำบล
	อบต. รับทราบปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน และเห็นด้วยกับชาวบ้านในการดำเนินโครงการดังกล่าว	อบต.
	ปลัด อบต. เขียนโครงการปลูก-รักษ่าป่าชุมชน และนำเสนอต่อสภา อบต. เพื่อขอการอนุมัติ โดยสภา อบต. ให้การอนุมัติโครงการ	ปลัด อบต. และสภา อบต.
	ประสานกับศูนย์เพาะชำกล้าไม้ที่ 13 ป่าพะยอม เพื่อขอการสนับสนุนด้านพันธุ์ไม้ที่ใช้ในการเพาะปลูก	อบต.
	ประชาสัมพันธ์โครงการปลูก-รักษ่าป่า ให้ชาวบ้านในชุมชนได้รับทราบประโยชน์ของโครงการและเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของโครงการ	อบต.
	จัดซื้อเสาคอนกรีตและลวดหนาม เพื่อใช้ในการล้อมรอบที่ดิน 12 ไร่	อบต.
	ดำเนินการล้อมรั้วผืนป่า โดยอาสาสมัครชาวบ้านในชุมชนทำหน้าที่ล้อมรั้ว	ชาวบ้านในชุมชน และ

วันเดือนปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
		อบต.
	ประกาศจัดจ้างแรงงานในพื้นที่ เพื่อดำเนินการถางหญ้าและพรวนดินผืนป่าที่รกร้าง โดยมีชาวบ้านมาลงชื่อสมัครเป็นจำนวน 18 คน	อบต.
	ชาวบ้านที่จัดจ้างมาดำเนินการถางวัชพืชและพรวนดินในผืนดินขนาด 12 ไร่	ชาวบ้านที่ทางอบต.จัดจ้าง
	ดำเนินการเพาะปลูกพันธุ์ไม้ทั้ง 3,066 ต้น ที่ได้รับการสนับสนุนจากศูนย์เพาะชำกล้าไม้ที่ 13 ป่าพะยอม โดยอาสาสมัครชาวบ้านในชุมชน ทำหน้าที่ปลูกป่า	ชาวบ้านในชุมชน และอบต.
	มอบหมายให้ชาวบ้าน , วัด , ผู้นำชุมชน และกำนัน ที่อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงกับผืนป่า 12 ไร่ ทำหน้าที่บำรุงรักษาและดูแลมิให้ป่าถูกทำลาย	อบต.

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร --

-- บทบาทความร่วมมือ --

วัด	สนับสนุนการดำเนินโครงการ โดยการร่วมปลูกป่า , บำรุงรักษาและตรวจตราสอดส่องมิให้มีการบุกรุกและทำลายป่า
ศูนย์เพาะชำกล้าไม้ที่ 13 ป่าพะยอม	สนับสนุนการดำเนินโครงการ โดยการสนับสนุนพันธุ์ไม้ที่นำมาปลูก
ประชาชนในตำบล	สนับสนุนการดำเนินโครงการ โดยการเข้าร่วมกับกิจกรรมของโครงการ ตั้งแต่ การล้อมรั้ว , การถางวัชพืช , การปลูกป่า , การบำรุงรักษาป่าและการสอดส่องมิให้มีการบุกรุกและทำลายป่า

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. พื้นที่ป่าไม้ในตำบลพนมวังที่ถูกทำลายไปเป็นจำนวนมาก และในเขตพื้นที่ก็ไม่มีผืนป่าที่อุดมสมบูรณ์เป็นบริเวณกว้าง ที่ชาวบ้านจะสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้

หลังการดำเนินการ

1. ตำบลพนมวังก็มีพื้นที่ป่าชุมชนที่อุดมสมบูรณ์ถึง 12 ไร่ มีต้นไม้ในผืนป่าประมาณ 3,066 ต้น และมีพืชสมุนไพรที่ทำการเพาะปลูกไว้ ซึ่งชาวบ้านสามารถที่จะเข้าไปหาประโยชน์จากสมุนไพรที่ทำการปลูกไว้ได้ ทั้งเพื่อการบริโภคและจำหน่ายแต่ห้ามมิให้ทำลาย
2. ชาวบ้านที่อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่ป่า รวมถึงวัด , ผู้นำชุมชนในพื้นที่และกำนัน ทำหน้าที่บำรุงรักษาต้นไม้ เช่น ใส่ปุ๋ย พรวนดินและรดน้ำ โดยไม่คิดค่าตอบแทน เฉลี่ยเดือนละ 1 – 2 วัน รวมทั้งสอดส่องและดูแลรักษาผืนป่าที่ได้ทำการปลูกไว้มิให้ถูกบุกรุกและทำลาย
3. ชาวบ้านในตำบลมีจิตสำนึกอนุรักษ์และหวงแหนผืนป่าผืนนี้ เนื่องจากเป็นผืนป่าที่สมบูรณ์และมีขนาดใหญ่ที่สุดของตำบลพนมวัง

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
ชาวบ้านที่เข้าไปเก็บพืชผักที่ได้ปลูกไว้เดินเหยียบต้นไม้ได้รับความเสียหาย รวมทั้งสัตว์เลี้ยงของชาวบ้าน (วัวและควาย) เข้าไปเดินเหยียบต้นไม้ได้รับความเสียหาย	ขอความร่วมมือให้ชาวบ้านมีความระมัดระวังในการเข้าไปเก็บพืชผักที่ตนปลูกไว้บริเวณแปลงที่ปลูกต้นไม้ รวมทั้งห้ามมิให้นำสัตว์เลี้ยงมาปล่อยไว้บริเวณใกล้แปลงปลูกต้นไม้และถ้าหากใครเหยียบต้นไม้ได้รับความเสียหายจะต้องซื้อต้นไม้มาชดเชยคืน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. การประสานงานอย่างตั้งใจจริงของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการให้ความสนับสนุนและเอาใจจริงเอาใจจากหน่วยงานและบุคลากรในพื้นที่ ทั้งชาวบ้าน , ชุมชน , วัดและศูนย์เพาะชำกล้าไม้ที่ 13 ป่าพะยอม ที่เข้าร่วมปฏิบัติงานตามโครงการกับ อบต.
2. การมีส่วนร่วมในโครงการของชุมชนและชาวบ้านในพื้นที่ ที่มีส่วนมากที่สุดในการทำให้โครงการประสบความสำเร็จ เพราะเป็นโครงการที่ชาวบ้านเป็นผู้ตระหนักและต้องการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

1. ความยั่งยืนของโครงการมีสูง เนื่องจากเป็นโครงการที่เกิดขึ้นจากความต้องการของ ชาวบ้าน และ อบต.
2. ด้านงบประมาณ ฝ่ายบริหาร อบต. เล็งเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องช่วยเหลือและสนับสนุนกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยจัดงบประมาณเป็นค่าปุ๋ยเคมีปีละ 10,000 บาท ทุกปี และได้ทำการบรรจุลงในแผนพัฒนา 5 ปี ของ อบต.พนมวังค์ นอกจากนี้ อบต. พนมวังค์ มีนโยบายที่จะทำให้ป่าชุมชนดังกล่าวเป็นสถานที่พักผ่อน รวมทั้งเป็นสถานที่ออกกำลังกายประจำหมู่บ้านในอนาคต

บทเรียนที่ได้รับ

1. โครงการที่เกิดขึ้นจากความต้องการของชาวบ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความช่วยเหลือสนับสนุนอย่างเต็มที่ อันจะทำให้โครงการประสบความสำเร็จและยั่งยืน
2. การสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นภายในชุมชน , ชาวบ้าน , เอกชนและหน่วยงานภาครัฐ ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกับโครงการ จะทำให้เล็งเห็นความสำคัญของโครงการและให้ความร่วมมือสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่นำวิถีใหม่นี้ไปปฏิบัติควรต้องคำนึงถึง
1. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม มีความเข้มแข็งเอาใจจริงเอาใจในการปฏิบัติงานและมีกลุ่มหรือองค์กรต่างๆ รวมถึงประชาชนในพื้นที่พร้อมที่จะให้ความร่วมมือและสนับสนุน รวมถึงมีความเสียสละและเล็งเห็นความสำคัญของผลประโยชน์ส่วนรวม

2. การให้ความสนับสนุนและร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการปฏิบัติงานโครงการ

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายสมใจ ด่วงทอง
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลพนมวังค์
ที่อยู่ : 46 หมู่ที่ 7 ตำบลพนมวังค์ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
โทรศัพท์ : (074) 682 - 527

ชื่อ-นามสกุล : นางสาวรัชรีย์ เขมะวนิช
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลพนมวังค์
ที่อยู่ : 46 หมู่ที่ 7 ตำบลพนมวังค์ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
โทรศัพท์ : (074) 682 - 527

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2544

ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	46 หมู่ที่ 7 ตำบลพนมวังค์ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง 93110
ขนาดพื้นที่	28.40 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	3,411,545.00 บาท (ปีงบประมาณ 2544)
งบประมาณรายได้	3,769,720.00 บาท (ปีงบประมาณ 2544)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	10 คน 4 คน พนักงานท้องถิ่น 2 คน ลูกจ้างประจำ 4 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	5,384 คน
จำนวนครัวเรือน	1,375 ครัวเรือน
รายได้เฉลี่ยประชากร	28,358 บาท
ลักษณะของเมืองและวิถีชีวิตประชาคม	ตำบลพนมวังค์ อยู่ทางทิศใต้ของอำเภอควนขนุน และห่างจากที่ว่าการอำเภอควนขนุนประมาณ 5 กม. ลักษณะทางสังคม ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนาข้าว ทำสวนยางพารา ทำสวนผลไม้ เลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ยังมีอาชีพรับจ้างและค้าขายเป็นกลุ่มเล็กๆ โดยทั่วไปคนในตำบลมีความสัมพันธ์กันในระบบเครือญาติ อยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่แบบครอบครัวปฐมนิ ความสัมพันธ์และลักษณะดังกล่าวทำให้คนในตำบลมีความผูกพันใกล้ชิดกัน เนื่องจากระบบการผลิตทางด้านเกษตรกรรมในอดีต เช่น การลงแขกเกี่ยวข้าว เป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์โดยผ่านกระบวนการผลิตที่ต้องพึ่งพากันในด้านแรงงาน โดยภาพรวมคนในชุมชนจะรู้จักกันหมด ลักษณะดังกล่าวถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดระบบร่วมแรงร่วมใจกันเพื่อผลประโยชน์ของคนในตำบล ศักยภาพของพื้นที่ที่เอื้อต่อการพัฒนา 1. ตำบลพนมวังค์ มีภูเขาจำนวน 8 ลูก และมีถ้ำที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้จำนวน 4 แห่ง คือ ถ้ำปลา ถ้ำวังทอง ถ้ำเขาพนมและถ้ำเขานางชี 2. มีถนนสายใหญ่พาดผ่านกลางตำบล ทำให้สามารถพัฒนาให้เป็นพื้นที่สำหรับค้าขายได้เป็นอย่างดี 3. เนื่องจากประชากรในพื้นที่มีอาชีพเกษตรกรรม จึงเหมาะที่จะพัฒนาให้ตำบลเป็นศูนย์กลางตลาดสินค้าทางการเกษตร